

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:	
Égész évre	16 kor
Hegyedévre	4
Helyben házhoz kordva:	
Égész évre	20 kor
Hegyedévre	5
Videkre postán szállítva:	
Égész évre	24 kor
Hegyedévre	6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
szombat napok kivételével.
Beszédség és kiadónál.
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
A munkások körletek visszatérnek
vagy megörökösre nem vállalkozik.
Előzetesek és hirdetések a
kiadónálban is intéseendők.
Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 28.

Az egyetem kérdése.

A tegnapi nap eseménye Nagyváradon az egyetemi bizottság ülése és azon dr Molnár Imre beszéde volt.

Az egyetem volt a témája, de az egész maga egy erős világításba helyezett korpék. A magyar tudományosság és a mai nagyvárad közszellem képe.

Azok a kis német egyetemek, a melyeket Molnár Imre említett, alapjai a német nagyságnak, várai a német tudománynak, mérföldjelzői a német szellemi hódításnak. Ezeket mi követni nem tudjuk, mert egyébbel vagyunk elfoglalva.

Hogy mivel? mutatja Nagyvárad társadalmának közszelleme. Aprólékos gyűlölködésekkel, kis stréberek kapaszkodásaival és minden tisztességes törekvés meggyanúsításával, sárba tiprásával.

Nagy igazságot a nagy lelkek kéréssel egyenességével mondott ki Molnár Imre, mikor arra mutatott rá, hogy a nagyvárad közszellemnek lehangosabban megnyilvánuló része az ő és érdemes társainak buzgalmát, idealizmusát, tevékenységet mindig meggyanúsította, azért, mert hithű katolikust látott benne.

Szomorú tény, de szóról-szóra igaz. Bizonyosság reá egyik helybeli lapnak tegnapi támadása jogakadémiánk tanárai ellen. Ez a város csak az intelligencia külső

mázán kapkod; a benső nemes tartalmat mindig alárendeli annak a kérdésnek, vajjon esküszik-e valaki vakon a liberális meg mit tudom én miféle mondva csinált theóriákra vagy nem.

Bizony nincs nagyobb türelmetlenség és elfogultság sehol másutt, mint ama nagyvárad körökben, a melyek az elfogultlanságot piacon árulják, nagy dob mellett.

A hol ilyen a közszellem, az nem alkalmas háttér a komoly, csendes tudományosságnak. Ott lehet port verni, de mélyen szántani nem.

Molnár Imre beszédéből ezt a tanulságot vonhatja le Nagyvárad. Mea culpa, mea maxima culpa, ezt kellene rá mondaniok azoknak, a kikre szólt, — de hiszen vannak azok olyan farizeusok, hogy most is az elénk tartott tükörben szánalmas torzképet látva, egyszerűen — nekimennek a tükörnek.

Tisztelet a ritka kivételeknek, kik közül az egyik ma férfias nyíltsággal vallotta, hogy nemcsak ő, hanem vele együtt Nagyváradnak minden jóra való polgára őszinte elismeréssel honorálja a Molnár Imréknek, közéletünk e tiszta és nemes alakjainak önzetlen és zajtaan működését s nem fuj egy követ azokkal, akik lepton-nyomon ócsárolják s kikiáltják őket a kultúra ellenségeinek. Az az általános helyeslés, amely Radó nyilatkozatát követte, kézzel fogható jele an-

nak, hogy Nagyvárad igazi társadalmának nem engedi magát megleveszteni hamis jelszavakkal.

Más tekintetben sem volt eredménytelen ez a gyűlés. Akik az egyetemi bizottság első ülésétől azt várták, hogy nyomban felállítja az egyetemet városunkban, azok csalódtak benne, mert konstatálhatjuk, hogy attól még nagyon messze vagyunk.

De e gyűlés után konstatálhatjuk azt is, hogy vagy katolikus jellegű egyeteme — egyelőre csonka egyeteme — lesz valamikor Nagyváradnak, vagy semilyen, vagy — még mostani jogi főiskoláját is elveszti.

Ha Nagyvárad városa és társadalmának ezután is közönyösen veszi az egyetemet, illetve jogi főiskolája fejlesztésének a kérdését, akkor könnyen beállhat ez az utolsó, vagy is, elvesztheti mostani jogakadémiáját is. És akkor megérdemli sorát. Igaza van Molnár Imrének. Ennek a városnak a közszelleme nem alkalmas arra, hogy alkalma legyen a komoly, csendes tudományosságnak. De akkor aztán magára vessen, ha majd fiainak idegenbe kell menniök felsőbb ismeretek elsajátítása végett.

Bizunk benne, hogy ez nem fog megtörténni. Bizunk benne, hogy Nagyvárad városa és társadalmának áldozatkészen fogja előmozdítani főiskolájának teljessé fejlesztését.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Matuche, a költő.

Irta. Tréblya.

— Tehát boldog vagy, kedves Matuche?
— Nagyon, kedves Simon. Hosszu küzdés után végre rátaláltam a magam ösvényére, ahol számomra béke, áldás, jólét terem.

— Bravó, kedves Matuche!
— Köszönöm, kedves Simon.
— Pincér, még két pohárral!

A két jó barát kényelmesen odahúzódott a kávéház szögletébe, ahol kevesen zavarják őket és ahol nem settenkedik körülöttük a kíváncsiság.

— Nos és gazdag vagy, kedves Matuche?
— Gazdag. Ha nincsenek is még tőkéim, sem palotám, de a jövedelmem nagy és biztos, sőt naponta növekszik a klientúrám.

— De hát valld be végre, kicsodák azok a te klienseid?

— Mondottam már: mindentéle kolduló ember, tönkre ment gavallérok, koldussá lett milliomosok és olyanok, akik csak mesterséges módon kolduskodnak. Van vagy ötszáz már, valamennyi az én kliensem. Kiünöben fizetnek engem!

— Most már még kevésbé értem az egészet.

— Pedig nagyon egyszerű az egész.

— Magyarázd meg.

Matuche a jóllakott ember kényelmességével dőlt hátra karosszékében, kihörpintette a poharát, aztán így szólt:

— Barátom, ma már egész üzletág a koldulás. Nem azokról a szerencsétlen éhhalálra várókról beszélek, akik az utcasarkokon keltenek szánalmat siránkozásukkal! Az igazi koldusokról van szó, akik jól öltözködnek, arisztokratikus modoruak és hajdanában a világhoz tartoztak. Azokról a koldusokról, akiket előbb szivarral kínál meg a megteendő áldozat, barátságos vállveregetéssel tessék a kerevetre, végül pedig szemérmes eleganciával részesít abban a kölcsönben, amelyet soha sem kell visszaadni.

— Kezdelek érteni, Matuche.

— Dehogyan értesz! Ezt a társadalmat te nem ismered. Kiváltságos társadalom ez, melynek tagjai egymás előtt rejtegetik a valóságot. A modern koldusok rendszeres szervezetet alkottak, szaklapot alapítottak és ügynökségeket rendeztek be. Ezeknek az ügynökségeknek az a hivatásuk, hogy számon tartsák az adakozó emkereket, valamint az alapítványokat, amelyek Párizs szegényei számára alamizsnát juttatnak.

— Tehát te? . . .

— Én a legrégibb ügynökség tulajdonosa vagyok. Tíz hivatalnokom van és jó barátságban élek a rendőrséggel is. De hát ez nem az egyetlen ága üzletemnek. Az igazi, a főleg jövedelmező más, egészen más. Ez az én saját különlegességem.

— ?

— Pincér, még két pohárral!

— ?

— Azt tudod — folytatta Matuche — hogy ifjú korom óta foglalkozom irodalommal. Néhány csinos versemet a lapok is kiadták. De igaz tehetségem a meséköltészet volt. Lásd, ezt érvényesítem most, az új üzletemben.

— ?

— Nemde, azt magad is tudod, hogyha valakitől pénzt kérünk, mindig bizonyos mesével állunk elő. A legtöbb ember együgyűségében csak hihetetlen ostobaságokat tud ilyenkor elhadarni. Már pedig rengeteg sok függ attól, hogyan kérünk? A vidám, élcés kéregetőnek szívesebben adnak, kivált, ha eredeti ötlettel fűszerezi a hazugságát . . . Nos, ezeket a történeteket, ezeket a vidám, vagy megrendítő hazugságokat szállítom én — egyenkint 10, 20, 50 frankért. Némelyik kliensemnek hetenkint új témára van szüksége, különösen, ha egy fejleszteni többszöri meglátogására készül. Ezek számára külön regényfolytatásokat kell kieszelnem, ami már valóságos irodalom!

— Lám, lám.

— A klienseim ha elég ügyesek, mindig megélhetnek a mások jóvoltából. Csak ügyesen kell siránkoznok és előadniok azt a mesét, amelyet én komponálok.

— . . .

— Ez az egész. Amint látod, érdekes és kényelmes mesterség ez nekem. Szeretnek a hivem is, akik áldva emlegetnek, ha valami nagyobb adományhoz juttatom őket a meséim révén . . . Pincér, még két pohárral!

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 28.

Elnök: Justh Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök az elnöki előterjesztések során sajnálattal jelenti, hogy Krasznay Ferenc a képviselőház buzgó és munkás tagja tegnapi este meghalt. Javasolja, hogy a Ház részvételének jegyzőkönyvileg adjon kifejezést. (Helyeslés.)

Következik most már a kérvények folytatásos tárgyalása még pedig az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kérvénye a munkásbajok orvoslása tárgyában.

Nagy Emil: A sajtóban nap-nap után megtámadják az egyéni becsületet, a politikai tisztességet, minden ok nélkül hozzá kell tennie, hogy a sajtó egy bizonyos részében, mert általánosságban a sajtót kritika tárgyává nem szabad tenni. Az esküdtbírók ítélezésében pedig repressió egyáltalában nem foglaltatik s a becsületére féltékeny ember tulajdonképpen orvoslást nem nyer. Nagy hibája az esküdtszéki eljárásnak, hogy az utolsó szó a vádlottat illeti.

Farkasházy Zsigmond: Nagyon helyes! Az egész civilizált világon így van!

Nagy Emil: Én nem irigylem a képviselő ur koponyáját, de én a magam koponyája, a magam felfogása szerint gondolkozom. Ez az axima...

Bródy Ernő: Nem axima, hanem törvény! (Ugy van!)

Nagy Emil: Hát törvénybe foglalt axima, mely a becsületet kereső embert a legsúlyosabban sérti, ép úgy, mint a törvénynek az a rendelkezése, hogy a bűnösség kimondásához a szavazatok kétharmad aránya szükséges. (Helyeslés.)

A kisgazdák védelmét feltétlenül szükségesnek tartja, még pedig inkább mint a munkásokét, hiszen mindenütt a világon a munkások védelmét a kisgazda védelme előzte meg. Divatos frázisoknak felülnünk nem szabad, kizárólag a munkások javára nem dolgozhatunk, (Zajos helyeslés.) de keresnünk kell a kiegyenlítést, a közép utat, melyen haladva minden érdek egyaránt elégitettik ki. (Zajos helyeslés és taps.) A szocializmus csak gazdaságilag erős államokban foghat helyet (Ugy van.) s miránk, akik alig hevertük ki egy harmincéves szerencsétlen kormányzat nyűgét, egy törvénytelen kormány a szocialista követelések egész áradatait zudította, de nekünk ezeknek engednünk nem lehet. (Taps.) Szociális bajainkat nem gyűlölettel, hanem szeretettel s a felsőbb osztályok szociális engedékenységevel kell megoldani.

Zakariás János: Ehez pedig nem kell zsendár!

Nagy Emil: Erre az üres megjegyzésre, amit Zakariástól nem várt, azt feleli, hogy addig, amíg így lesz a dolog, addig zsendár kell. Ezekért kéri, hogy az O. M. G. E. kérvénye pártolólá adassék ki a kormánynak. (Mozgás.)

Nagy György: Az nem lehet! Abban sok a reakció.

Nagy Emil: A kormány ki fogja válogatni a kérvényből, a mi jó s azt fogja elbírálni tárgyává tenni. Ajánlja, hogy a javaslat pártolólá adassék ki a kormánynak. (Helyeslés.)

Bozók Arpád: Meghajlik ugyan Nagy Emil előtt, mégis az egyszerű elfogadás mellett foglal állást, mert gazdasági bajaink egyedüli oka Ausztriától való függőségünk. Földmunkásainknak csak nyáron van munkájuk, az év legnagyobb részét tétlenül kénytelenek töltetni. Egész más volna a helyzet, ha erős gazdasági iparunk volna. (Helyeslés.)

A bevándorlás.

Höllő Lajos: Tisztelettel hajlik meg a magyar gazdatársadalom előtt, de nem tételezi fel róla, hogy a saját érdekeinek védelmében alkotmányos elveket akarna érinteni. Ha a gazdák szabadon szervezkedhetnek, miért ne szervezkedhetnének szabadon a munkások. (Ugy van.) Csak a szabadsággal való visszaéléseket kell letiporni, (Ugy van.) nehogy a visszaélések romboló munkája a szabadságot veszélyeztesse. (Helyeslés.) A kivándorlás ellen feltétlenül sürgős intézkedésekre van szükség. A kivándorlók helyét bevándorlók foglalják el, valóságos csere kereskedés folyik, mely arra törekszik, hogy a fajmagyar elemet innen kiszállítsák, s helyét beözönlő idegenekkel töltsék be. (Mozgás! Ugy van!) Ami a sajtót illeti, nem osztja a kérvény intencióit, melyek a sajtó ügyeket az esküdtbírók hatásköréből kivenni akarják. (Zajos helyeslés.) Mert jöhetnek még idők, amidőn ilyen intézkedésekkel önmagunkat is veszélyeztethetjük. (Ugy van!) Gyors és erélyes eljárással kell kiirtani a sajtó kinövéseit. (Helyeslés.) A szociális bajokat főként gazdaság önállóságunk szüntethetné meg. Zakariás János indítványát fogadja el, melyet minden tekintetben kielégítőnek tart. (Zajos helyeslés és taps.) Szónokot számosan üdvözlöik.)

Dessewffy Emil gróf: Az O. M. G. E. kérvényének intenciója az, hogy a kormány figyelmét a munkásbajokra felhívja. A vita tulajdonképp túllépte azt a határt, melyben a kérvény mozog. De a kérvény elérte célját, mert a vitával felhívta a bajokra a kormány és társadalom figyelmét Buday Barna fogta fel a kérdést a leghelyesebben, mert a kérvény minden oldalát megvilágította. Mezőfi felszólalása már teljesen egyoldalú, a kivándorlás okát a kötött biztokban találja egyedül. Pedig ennek más mélyebben fekvő okai vannak. (Ugy van.) Az O. M. G. E. kérvényében felderítette a betegséget amiképp megjelölte az orvoslás módjait s ezért kéri, hogy a Ház Mérey pártoló indítványát fogadja el. (Helyeslés és ellenmondás. Elénk felkiáltások a függetlenségi pártot? Nem lehet! Nem lehet!)

Dessewffy Emil gróf: Tiltakozik az ellen, mintha a magyar közigazgatás reakciós volna. Ajánlja Mérey indítványának elfogadását. (Helyeslés.)

Samassa János, Bernát István, Emődy József szölkak még ezen érdekes tárgyhöz.

Kovács Ernő elfogadja az Omge kérvényét.

Előadó: Zakariás indítványát fogadja el.

Günther Antal igazságügyminiszter: Meggyőződése szerint az esküdtbírók hatáskörét legkevésbé a sajtóval kapcsolatosan szabad és lehet megszüntetni, avagy korlátozni. A sajtószabadságot elképzelni sem tudja az esküdtszék nélkül. Szükségesnek tartja azonban sajtóvétségekben az eljárás gyorsítását, a büntetések szigorítását, az esküdtszékek működésének hatályosabbá és függetlenné tételét, valamint azt, hogy tényleg az igazi bűnös bűnhődjék és ne

valami strohmann. Ezekben a kérdésekben különben még március, vagy április hónapban ankétet hív össze, amelyre a sajtó igazi képviselőit fogja meghívni, hogy a sajtó ügyében az ő tanácsukat meghallgassa. Zakariás indítványát fogadja el.

Andrássy Gyula belügyminiszter. Kötelességének tartja megvédeni az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet az igazságtalan és illetéktelen támadások ellen. Az Omge kérvényében nincs semmi túlzás. Az egyesület nem akarja a kivándorlást és szervezkedést lehetlenné tenni. Nem engedheti meg, hogy a magyar gazdaközönséget oly színben tüntessék fel a külföld előtt, mintha az tisztán osztályérdeket és nem az ország egyetemes érdekét istápolná.

Rendeletekkel a kivándorlást meggátolni, nem tarja eszélesnek. Mezőfi beszédében a nyomort és a közigazgatás rosszát tüntette fel a kivándorlás okaiul. Ez téves, mert a jobb módúak közül is sokan kivándorolnak, hogy Amerikában hamar nagy vagyonhoz jussanak. A hirtelen meggazdagodási vágy egyik főbenjáró oka a kivándorlásnak. Nem osztja azt a nézetet, hogy a földmunkások kivándorlása meggátoltassék akkor, ha arra az évre még le nem járó szerződésük nincs. A mai felfordult helyzet ódiumát a Fejérváry-kabinetre hárítja, mely ingyen jegyekkel utaztatta szerte az országban a lelketlen izgatokat és felbujtókat s így vált aztán visszássá a helyzet a vidéken.

A szervezkedést illetőleg különbséget tesz szervezet és szervezet között. Azokat a szervezeteket, melyek a fennálló rend és törvényes intézmények ellen nem izgatnak, szívesen támogatni fogja, de feltétlenül feloszlatja azokat, ahol izgatnak. Megfogja gátolni, hogy a közigazgatási hatóságok minden ürügy alatt feloszlásnak gyűléseket. A szervezkedést és egyesülést a modern gazdasági küzdelem leghathatósabb fegyverének mondja. Felfogásának megvilágítására példát hoz fel: az a politika, mely a szavazati jog kiterjesztésével a nép milliókat befogadja az alkotmány sáncaiba, de reakcióval és rendőrséggel dolgozik, öngyilkos politika.

Hosszantartó lelkes éljenzés és taps követte a belügyminiszter hatalmas beszédét. A szónokot számosan üdvözlöik és nagy ovációban részesítik.

Elnök ezután a szavazást holnapra halasztotta, mikor a kérvények tárgyalását folytatják és az ülést berekesztette.

A kiegyezés válsága.

— Sajtó tudósítónktól. —

Budapest, február 28.

Bécsből jelentik: A magyar miniszterek és államtitkárok még tegnap este tanácsot tartottak, melyben gróf Zichy Aladár, ő felsége személye körüli miniszter is részt vett. A tanácskozás késő éjjelig tartott és eredményéről annyit lehetett tudni, hogy a tanácskozás során közölték az a latere miniszterrel a budapesti minisztertanács eredményeit és viszont tőle tudták meg, hogy báró Beck osztrák miniszterelnök elsősorban Wekerle miniszterelnökkel óhajtaná tárgyalni és csak azután tárgyalnának a tárcaminiszterek és utóbb esetleg a koronatanács a király elnöke alatt. A magyar kabinet tagjainak ez ellen a sorrend ellen nem volt kifogásuk. Ettől a lényegtelen külsőségtől eltekintve, a kabinet tagjai, hír szerint

abban is megegyeztek, hogy arra az esetre, ha az osztrákok elállanának a hosszú lejárati kiegyezés követelésétől és elfogadják a szerződéses formát, viszont belemennek magyar részről abba, hogy a kiegyezés egész anyaga vételesség revízió alá és egyszersmind dűlőre vitessenek mindazok a közös kérdések, melyek a gazdasági kiegyezéssel közelebb vagy távolabb összefüggnek. Az osztrák minisztertanácsból, mely még tartott, mikor a magyar miniszterek Bécsbe érkeztek, csak annyi szivárgott ki, hogy a kabinet nem szándékozik semmiféle részlet- vagy formakérdés megvitatásába belemenni, míg a lejárati időtar am kérdése el nem dönt és hogy ebben a kérdésben, ha a magyar kormány nem fogadja el az osztrák álláspontot, a korona döntését fogják provokálni, mielőtt további tárgyalásokba bocsátkoznának.

Bécsből jelentik: Wekerle délelőtt 11 órakor felkereste az osztrák miniszterelnöki palotában Beck báró osztrák miniszterelnököt, akivel nagyon sokáig tanácskozott. A tanácskozás másfél óráig tartott. A tanácskozás után Wekerle visszament a magyar házba, ahol Kossuthal és Darányival azonnal visszavonult tanácskozni. Később csatlakozott hozzájuk Sztéryni államtitkár is. A miniszterelnök informálta minisztertársait a Beck báróval folytatott tanácskozásról, aminek befejezte után a magyar miniszterek és államtitkárok a Saccher szállóba hajtottak, ahol dejeuner volt.

Kiszivárgott hírek szerint a Wekerle és Beck közt lefolyt tanácskozáson nem csupán arról volt szó, hogy már ma délután megkezdik a tárgyalásokat a kiegyezés dolgában, hanem a két kormányelnök tanácskozás közben érintette az összes kérdéseket és elhatározta a tárgyalás alapjául szolgáló csoportokat. Megállapodtak továbbá, hogy először a két kormányelnök egymás közt fog tárgyalni, s csak azután fogják a tárgyalásokba belevonni a szakminisztereket és a kiegyezési szakreferenseket.

Mint Bécsből jelentik, holnap Beck báró osztrák miniszterelnök a Bécsben tartózkodó magyar miniszterek és államtitkárok tiszteletére dejeuner ad.

Más oldalról elterjedt az a hír, hogy a délután folyamán az egyes szakminiszterek tárgyaltak és hogy holnap Beck délután 3 órakor fogja folytatni a tárgyalást Wekerlével.

Ma ebéd után a magyar miniszterek a Saccherből visszamentek a magyar házba, ahol megint tanácskoztak. Délután 4 óra után Wekerle felkereste megint Beck bárót és vele tárgyalt, majd Koritovszki osztrák pénzügyminiszterrel tárgyalt a saját reszortjába tartozó dolgokról.

Bécsből jelentik, hogy Beck báró ma délután hosszú audiencián volt a királynál.

Kossuth a mai nap folyamán látogatásokat tett a közös minisztereknél, a Bécsben tartózkodó külföldi államok nagyköveteinél, Derschatta és Koritovszki minisztereknél és mindazon udvari méltóságoknál, kik betegsége alatt meglátogatták vagy érdeklődésükkel felkeresték.

A N. Fr. Pr. ma esti száma írja: Azok a hangok, mely Magyarország felől áthallatszanak a Lajtán, nem valami békések. A magyarok a gazdasági elvállalással fenyegetőznek. Ausztriának ettől nincs oka megijedni, mert a kiegyezés válságából eredő komplikációkat és gazdasági rázkódásokat Ausztria is el fogja úgy bírni, mint Magyarország.

A többi bécsi lapok nagyon tartózkodva nyilatkoznak a kiegyezési tárgyalásokról. Általában azt tartják, hogy a kiegyezés a magyar állásponton fordul meg. Különösen Kossuthal foglalkoznak, kinek felfogását és álláspontját szigorúan radikálisnak hirdetik.

A függetlenségi párt értekezlete. Fővárosi tudósítók jelentik: A függetlenségi párt tagjai ma délelőtt a képviselőház ülése közben rövid értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy Zakariás határozati javaslatát fogadják el.

A harmadik egyetem Nagyváradon.

Az ország minden nagyobb városa erős mozgalmat indított, hogy a harmadik egyetemet elnyerje.

Nagyvárad város törvényhatósága a februári közgyűlésében egy bizottságot küldött ki, hogy ebben a tárgyban javaslatot terjesszen elő. A főispán tegnap délután hívta össze a bizottságot.

Glac Antal főispán elnöke alatt jelen voltak:

Rimler Károly, dr. Bozóky Alajos, Szokoly Tamás, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, dr. Pácz Sándor, Komlóssy József, dr. Vucskics Gyula, dr. Molnár Imre, dr. Károly Irén, dr. Mártonffy Marcell, dr. Dóri Ferenc, Bordé Ferenc, dr. Némethy Gyula, dr. Grósz Menyhért, dr. Agoston Péter, dr. Kurländer Ede, dr. Radó Ignác, dr. Adorján Emil, dr. Moskovits Miklós, dr. Friedländer Samu.

Elnök üdvözölte a megjelenteket s a bizottság előadójául dr. Hoványi Gyulát, jegyzőjéül dr. Adorján Emilt kérte fel. Kéri a jelenvoltakat, hogy szóljanak a kérdéshez.

Dr. Dóri Ferenc azt hiszi, hogy a bizottsági tagság elfogadásával a jelenvoltak még nem nyilvánították azt ki, hogy a 3-ik egyetemnek Nagyváradon leendő felállítása mellett vannak. O nincs ugyan ellene sem, de először azt tárgyalják, hogy lehet-e absolute ilyen tervbe belemenni öletszerűen. Kivihető-e Nagyváradon a 3-ik egyetem.

Dr. Bozóky Alajos kifejti a 3-ik egyetem felállítása kérdésének történetét. Már 1873-ban volt szó a pozsonyi egyetem felállításáról, de abban maradt. A 3-ik után a versenyből ítélve jönne a 4. és 5. s tovább. A nagyváradai jogakadémia is több ízben felírt e tárgyban. 1874-ben tervbe vették a jogakadémiák oly irányu kifejlesztését, hogy egyetemi szinten álljanak, a doktorátus letehetése nélkül, azonban ezt halomba döntötte a kötelező doktorátus kimondása, mert az ifjak az egyetemre tódultak. Azonban a jogi egyetemen nem volt benne haszon, mert az ifjak nem jártak az előadásokra. Fejtegetésében oda jut, hogy Nagyvárad nemcsak a 3-ik, de a 4. vagy 5. egyetemet sem kapja. A jogi szakon levő bajokkal foglalkozik nagy megfigyelés alapján. Míg a kötelező doktorátus be nem jött, megszűntek a hallgatók a jogakadémiák és egyetem között, azóta csökken az akadémiák látogatottsága, mert megkötötték a kezét lábát. A cél az volt, hogy az ügyvédi kart magasabb nivóra emeljék s ezzel sértették az akkori ügyvédek. Deák Ferenc nem volt doktor, mégis a világ elismerte, hogy világhírű jogász volt. Ha a kötelező doktorátus nem volna, ismét benépesednének a jogakadémiák. Majd arra tér át, hogy nálunk nem a tudomány a fő cél, hanem a kenyér kereset. Ezen fordul meg a művészet is. A doktorátust nem a magasabb tudomány művelése céljából, hanem csak azért teszik le, hogy diplomához jussanak. Az egyetem felállítása nem olyan könnyű, a szükségletek nem elégíthetők ki, azok folyton szaporodnak. A kolozsvári egyetem sincs még befejezve. Középiskolai tanár, orvos és gyógyszerész van elég, akik nem kapnak helyet. A jogi szakra azért tódulnak, mert így a közigaz-

gatás minden ágára pályázhatnak. Az ösök gondoskodtak jogakadémiákról, hogy elég alkalmas embert neveljenek az ügyes-bajos dolgok ellátására s ennek meg is felel. Példákat hoz fel. A jogot minden művelt ember elvégezte. El kell ejteni az egyetemek szaporítását s oly álláspontra kell helyezkedni, amely a gyakorlati szükségnek megfelel. A jogakadémiákat fejleszteni kell, hogy később egyetemekké válhassanak. Javaslatot terjeszt elő ilyen irányban: a harmadik egyetem felállítása helyett a jogi szakoktatást kell fejleszteni; a kötelező doktorátus eltörlendő s a vidéki jogakadémiák bölcsészeti, történelmi és irodalmi tanszékekkel kibővítendő, hogy így egyetemekké fejleszthetők vájanak.

Dr. Friedländer Samu mint mindig, most is epésen, gunyosan beszélt. Előterjesztést várt volna, hogy Nagyvárad szóba jött-e a kormánytól az egyetem felállítása révén s azt mondta, hogy Nagyvárad nincs kellőleg képviselve a kormányban. Méltó akar lenni önmagához s belevegyítette a tanácskozásba a felekezeti kérdést. Csak állami egyetemet óhajt, ha felekezeti lenne, akkor inkább ne legyen.

Glac Antal főispán rögtön rámutatott, hogy Friedländer a felekezeti kérdés üszkét dobta a tárgyalásba. A felvilágosítást az egyetem kérdésében feleslegesnek tartotta, mert a tagok mind ismerik. A kormánytól való képviseletre azt válaszolta, hogy rövid időn belül nem pótolhatja a régi mulasztást. Más városok régen előkészítik a kérdést, de Nagyvárad nem tett semmit s így elkésett. A kormány a városok kezdeményezését, hozzájárulását várja s azután ezekkel együtt mérlegeli az országos érdeket. Azért lett a bizottság kiküldve, hogy a kérdést tárgyalja s leszűrje az irányt, amelyen tovább haladni lehet.

Dr. Adorján Emil tudja, hogy Nagyvárad a 4. és 5. egyetemet se kapja meg, mert más városok milliókat gyűjtöttek már e célra. De a mozgalmat a jövőre nézve, meg kell indítani. Azt mondják ki, hogy minő fakultás állítassék fel. Nemcsak jogászlól van szó. Orvos, mérnök nincs elég. Állami egyetemről szó sem lehet. Itt anyai szellemi tőke van a meglevő jogi és teológiai fakultásokon, hogy ezeket figyelmen kívül hagyni nem lehet.

A nagyváradai jogakadémia jellegére katolikus, de saját magáról tudja, hogy ott nem felekezeti embereket, de jó magyar jogászokat nevelnek. Akként kell a nagyváradai jogakadémiát kifejlesztetni, hogy a jogi és teol. szak mellé technikai szakot nyerve.

Szokoly Tamás orsz. képviselő az ügyben eljárt a kormánykörökben s olyan felvilágosítást kapott, hogy Nagyváradnak nem a 3-ik egyetemre kell törekednie, hanem hogy a fakultások kibővítésével az itteni jogakadémiát erősítsék. Nagyvárad, Budapest és Kolozsvár vonalába esik s a 3-ik egyetemre Szeged és Kassa jogosultabbak a kormánykörök véleménye szerint. A többi törvényhatóság számot sem tarthat az egyetemre. Általában pedig úgy vélekednek, hogy a két egyetem elég, azonban a jogakadémiák fejlesztése új fakultásokkal célravezetőbb. Vegyék le a 3-ik egyetem kérdését a napirendről. Ezt mondják a legkiválóbb irányadó férfiak is. Elfogadja Bozóky javaslatát. A törvényhatóság is az akadémia kiegészítése mellett foglaljon állást, mert a 3-ik egyetem felállítása kizárt. Senki jobban nem szeretné, hogy itt egyetem legyen, de ez kivihetetlen.

Dr. Molnár Imre beszéde.

Ezután dr. Molnár Imre a következő remek beszédet mondotta:

Akadémiánk igazgatójának felszólalása és a többi szónokoknak az egyetemek szaporítása ellen elfoglalt álláspontja késztetnek arra, hogy én is felszólaljak. Egyenesen büns mulasztásnak tekintem azt, hogy alkotmányos életünk 40 éve alatt felsőbb tanügyünk fejlesztésére nem gondoltunk, hogy a második egyetem fell-

állítás után egy emberöltő alatt sem jutottunk el a 3. és a további egyetemekhez.

Erthetetlennek tartom azt, hogy egy nagy birodalom a maga 17 milliót meghaladó lakosságával, ebben a tekintetben teljes önrendelkezési joggal felruházva, két egyetemével meg tudott elégedni; mikor sokkal kisebb államok, hozzánk képest törpe lélekszámmal, de még sokkal kevesebb vagyoni erővel a szerető szülő gondosságával ápolta felsőbb oktatás-ügyét.

Az én meggyőződésem szerint Magyarországnak a közel jövőben fel kell állítani további három állami egyetemet s a kath.-nak és protestánsoknak a maguk felekezeti egyetemét, hogy így a szoros értelemben vett Magyarországon 7 tudományos központ legyen az igazi tudományosság hirdetője.

Engem az egyetemeken kívül álló felsőbb tanügy intézeteink tudományos működése nem elégit ki; sem az egyes püspökségek vagy más felekezetek theologiai fakultásai, a maga 3-4 tanárával, csekély dotációjával és tanársága ideiglenes természetével nem alkalmasak a theologiai tudomány kellő ápolására, sem a jogakadémiák tudományos eredményei, tanári karának minden buzgó törekvése dacára — nem lehetnek megnyugtatók.

Ugyan lehetne mély tudományosságot, belemélyedést egyes tanszak legrészletesebb kérdéseibe követelni attól a tanártól, aki 3, 4, sőt 5 jogi tárgynak az előadásával van megbízva. Az egyes tudománysszakok óriási fejlődése nem tűri a kontárkodást a tudomány terén, minden egyes szak egész embert követel.

Midőn az egyetemek szaporítása mellett felszólalok, nem éppen arra fektetem a főszólyt, amelyet fel szoktak hozni s amelyek fontosságát én is elismerem; de meg akarom világítani az egyetemek szükségességének kérdését oly nézőpontból, melyet eddig legalább élesen kidomborítva nem láttam.

Nem a hallgatóság szempontjából tartom szükségesnek a több egyetemet; bár előismerem, hogy az az egyetem a maga egy tanészakra alkalmazott tanerejével mégis csak alaposabb képzést tud adni, mint az eddigi agyongyötört tanerők a maguk felületes sok ismeretével.

Nem a vidéki gócpontok fejlesztésének szükségességével akarom indokolni a szaporítást, bár tagadhatatlan országos érdek, az állami kiadások helyes decentralizációjának egy fontos követelménye, hogy a tulcentralizáció helyett az országrészek méltányos érdekei kielégítést nyerjenek, hogy minden országrésznek meglegyen legalább egy tudományos gócpontja, honnan a tudományosság terjessze jótékony hatásait a maga körzetére.

Engem a további egyetemek felállításának szükségességére az igazi tudomány művelésének lehetővé tétele, annak megbecsülhetlen értéksége vezet.

Magyarországnak másfél-száz középtanodáján közel 2000 ember középtanodai tanár foglalkozik a tudományosság minden ágával. Százakra megy száma a képzett, a tudományos tanároknak, a nyelvészek, történészek, természet-tudósoknak és matematikusoknak. És az országnak e nagy kincse, a kétezzer közül legalább 500 tanár talentuma és fejlődése vész el minden ember öltő alatt az ország haladása szempontjából. A kinevezett tanárok ott végzik, ahol kezdették, a néhány főigazgatói állást le-

számítva. Az ambícióval kezdő tanár dolgozik egy évtizedig s azután nem lévén semmi ösztönző rugó a tovább haladásra, elernyed, visszamarad.

Magyarországnak elég erősnek kell lenni arra, hogy legalább 100-120 embernek nyugalom biztosított állást létesítsen s azt az egy millió koronát a fizetésekre és másik milliót a dologi kiadásokra Magyarország 1200 milliós költségvetésének meg kell bírnia azon szellemi kincs biztosításáért, amely 2000 középtanodai tanár nemes és soha nem szünetelő versenyéből fog támadni.

De nem szabad tulzásba esni az egyetemek létesítésénél. A németországi egyetemek kis városokban oly épületekben vannak elhelyezve, maga a 500 éves heidelbergi egyetem épületei meg sem közelítik a mi egyes gimnáziumaink luxus építkezéseit. Hallgatóságának száma sokszor alig 400-300, és mégis féltett kincse gyanánt őrzi minden állam.

Nem évi milliós költségű egyetemeket akarok én, létesítsünk kisebb szabásu egyetemeket, melyek költségét országunk ma is megbirja. Az az ellenvetés, hogy míg a létező egyetemek helyesen felszerelve nincsennek, addig ne állítsunk újakat, egészen tarthatlan. Hisz a tudományos fejlődés örökös és így az egyetem fejlődése sem lesz soha bevégezett. Hát azért, mert nem tudok építeni egy sz. Péter templomot vagy sz. Istvánét, már ne is építsek templomot sehol.

A legsürgősebb szükségnek tartom az egyetemek szaporítását. Nem tesz az semmit, ha évtizedeken át fejetlenek működésükben, nem lesznek kielégítőek. Más országok egyetemei századokon át fejlődtek nagygyá és én hiszem, én bízom a magyar nép nagy tehetségében, hogyha azok fejlesztésére megadjuk az intézményeket rövid idő leforgása alatt azok az igazi tudományosság épen oly biztos erődei lesznek, mint más országokban s a magyar nemzet szeretete fogja azokat a fejlődés minél magasabb fokára emelni. (Eljenzés, taps.)

A legrövidebb út

Dr. Hoványi Gyula azt fejt ki, hogy miként juthatna Nagyvárad leggyorsabban egyetemhez. A 3-ikat nem kapjuk meg, de azért a jövőre tegyük meg azt, amit lehet. Két mód van. Súlyt helyezni arra, hogy Nagyvárad fontos kereskedelmi és ipari gócpont; ezért kérni kellene *műegyetem* felállítását. A másik még gyorsabb út. Van jogakadémiánk. Itt kitér Friedlander beszédére, hogy csak állami egyetem kell, felekezeti nem jogosult. A tudománynál az igazságot kell keresni, tehát ezt az érvet el kell ejteni. A cím bármilyen a tudományban az igazság az egyedül cél. A kath. jogakadémiák a kath. tanulmányi alaptól tartatnak fenn, más célra ez összeg nem használható fel. Szeged ha kap is, gazdasági egyetemet kap, tehát nem versenyző. Kassán államosították a jogakadémiát, tehát a tanulmányi alap felszabadult, ha Pozsony állami egyetemet kap, az ottani kath. jogakadémia beszüntetésével szintén felszabadul a kath. tanulmányi alap. Így mintegy évi 80,000 korona szabadul fel a tanulmányi alaptól. Nagyváradon van jogakadémia és theologia, ha a bölcsészeti fakultással kibővítenék meglenne a bár csonka egyetem, amelyre elég lenne a fentebb említett megtakarítása a tanulmányi alaprak. Mivel kórházak s más fontos közegészségi intézmények vannak, később az orvosi fakultást is fel lehetne állítani. Ezt a megoldást fogadják el. Az egyetem kérdésénél különben nem lehet az anyagiakat tekinteni, mert a tudomány nem árucikk s ott kell felállítani, ahol az előfeltételek megvannak. Ha országos érdek követeli

ugy is lesz egyetemünk, de a bizottság munkájával azt előmozdítja.

Székely Tamás újból kijelenti, hogy a harmadik egyetemet nem kapjuk meg, de ha az akadémia fejlődését előmozdítjuk, elérjük azt a célt, hogy később lesz egyetemünk. Indítványt tesz, hogy a jogakadémiának bölcsészeti, történelmi és irodalmi tanszékekkel leendő fejlesztését kérjék.

Dr. Bozoky Alajos kifejti ezután, hogy a harmadik egyetemre szánt költségből kitélik a jogakadémiák fejlesztése.

Glacs Antal főispán egy szűkebbkörű bizottság kiküldését indítványozza dr. Molnár Imre, dr. Hoványi Gyula, dr. Már onffy Marcell és dr. Adorján Emil tagokból; ezek kétszetsenek javaslatot.

Rimler Károly polgármester dr. Molnár Imre remek beszédét tartja a fonálnak, a melyet azonnal fel kell venni. Minden napi mulasztás veszteség az álláspontunkra. Emeljük fel mielőbb szavunkat. Molnár Imre foglalja írásba az általa elmondott szép beszédét s azt vigyük be javaslatként a márciusi közgyűlés elé. Vérmes reményeket ő sem táplál, de a mulasztást pótolni kell.

Glacs Antal főispán indítványát fenn-tartja.

Dr. Hoványi Géza elfogadja a főispán indítványát s ahhoz hozzájárul, mert a törvényhatóság nem versenyezni akar az egyetemért; kérjék azt, hogy Magyarországon több egyetem állítsassék fel, amint Molnár Imre kifejtette. Természetes dolog, hogy azután Nagyvárad is kérje egy ilyen egyetem felállítását, mert az előfeltételek megvan ak. Amit lehet, kövessünk el az érdekünkben.

A nagyváradi közszellem.

Dr. Molnár Imre kéri, hogy hagyják ki a bizottságból. A memorandumot nem készíti el, mert az ugyis kárba vészne. Az új egyetemre szükség van, de azt Nagyvárad nem kapja meg. Közel van Szeged, Kolozsvár, Debrecen, ezek agyonnyomják Nagyváradot ebben a kérdésben s ebbe mint magyar embernek bele kell nyugodni. Nagyvárad a helyzeténél fogva nem kaphatja meg az állami egyetemet. Azzal nem is merne foglalkozni, hogy kath. egyetemet állítsanak fel Nagyváradon, mert az az itteni szellemmel kivihetetlen, ezt nyíltan kimondja. Ismeri az itteni közvéleményt, a saját, közéleti működésében tapasztalta, hogy minden becsül tes működését sárba üporják. Soha nem működött a felekezetek ellen s mégis így jártak el vele szemben, csak azért, mert katolikus s ezt nyíltan kimondja.

Dr. Hoványi Gyula: Ő szintén kapott ütest eleget. Hogy támadja a sajtó egy része, arra nem ad sokat. O az egyetem kérdését odairányította, hogy juthatunk legkönnyebben egyetemhez. Ha az egyetemi rendszerre megy át az ország, elvesztjük az akadémiánkat s akkor visszasírnák a Molnár Imréket. A közhangulatba nem ütközne a technikai egyetem felállítása. Elfogadja a főispán indítványát.

Dr. Radó Ignác sajnálja, hogy a felekezeti térre lett áttérve a tanácskozás. Az egész város nevében tiltakozik az ellen, hogy volna oly feketevérű, aki Molnár Imre özetlen munkásságát, ideális törekvéseit, hazafiságát, a legkevésbé is kétségbevonná, általános elismerés, tisztelet és becsülés környezi. A Molnár felszólalása meggyőzte őt arról, hogy az egyetemek felállítása a helyes irány, ahol a tanárok egy-egy tudományágat fejlesztenek. Mellőzhetlennek tartja a bizottságban dr. Molnár Imrét s kéri, hogy memorandumban fejtse ki azt, amit előbb elmondott.

A bizottság a főispán indítványához képest a bizottságot kiküldötte s az ülés véget ért.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szülő előfizetéseiket m i e l ő b b beküldeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében tennakadás ne történjék.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Március 7. este 6. Kath. liceumi bójti estély a jogakadémia disztermében.

Március 15. A Szacsavay-szobor leleplezése.

Március 21. este 6. Kath. liceumi bójti estély a jogakadémia disztermében.

Április 13. Kath. liceum zárünnepélye.

*** A városi díjnokok fizetése.** A városi rendszeresített napidíjasok ez ideig az új fizetési szabályzat szerint havonként két részben kapták meg fizetésüket. Ez igen sok emberre nézve sérelmes, azért mozgalmat indítottak a rendszer megváltoztatása végett. Dr. Adorján Armin ügyüket magáévá tette s indítványt nyújtott be a közgyűléshez, hogy a két részbeni fizetési rendszert változtassa meg a törvényhatóság s helyette az egyszeri, havonként 1-én leendő fizetést hozza be.

*** Tömeges igazságügyi kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma száztizenöt bírósági aljegyzőnek jegyzővé történt kinevezését közölte. A hosszú sorban helyt foglal Dr. Patkó Antal; Irányi János, ifj. Maróczy János nagyvárad kir. törvényszéki és Benkő Ernő, a nagyvárad kir. ítélőtáblánál alkalmazott bírósági aljegyzőknek jelenlegi alkalmazásuk helyén jegyzőkké való kinevezése is. — A magy. kir. igazságügyminiszter ezenkívül még kinevezett ötvenkét bírósági segédtelekkönyvvezetőt telekkönyvvezetővé és harmincegy telekkönyvvezetőt a IX. fizetési osztályba sorozott telekkönyvvezetővé.

*** Új hirdetési oszlopok.** Turai Lajos helybeli kereskedő tegnap kérelmet nyújtott be a városhoz, hogy ő a város területén 20 hirdetési oszlopot állíthasson fel. A hirdetési oszlopokért évenként 4 koronát fizetne s a város hirdetéseit ingyen engedné fölragasztatni az oszlopokra. Ennek ellenében kéri a várost, hogy a plakátragasztás jogát 10 évre egyedül neki engedélyezze a város s a jelenlegi régi divatu disztelen fali hirdetési táblákat törölje el.

*** Igazolványos altisztek mint utbiztosok.** Egy miniszteri rendelet szerint az utbiztosi állások betöltésénél az igazolványos altisztek minden szakvizsga nélkül előnyben részesülnek. Biharvármegye törvényhatósága e tárgyban felírt a kereskedelmi miniszterhez, hogy ezt változtassa meg, mert az igazolványos altisztek legnagyobb részét nem képesek megszerezni a szükséges képesítést az utbiztossághoz. A kereskedelmi miniszter tegnap válaszolt e felterjesztésre. A miniszter nem változtatja meg a korábbi rendeletet, mert a törvényhatóság állítása a képesítések megszerzése tárgyában nem áll, e mellett szólanak a legutóbbi utbiztosi vizsgák, amikor az altisztek mindnyájan megszerezték képesítésüket.

*** Új lap Nagyváradon.** Tegnap Károlyi Gyula nagyvárad hírlapíró bejelentette a polgármesternek, hogy március 3-án Nagyváradon *Esti Nagyvárad Ujság* címmel társadalmi lapot indít. A lap minden délután 4 órakor fog megjelenni. A bejelentést a polgármester sürgős vélemény adás végett Gerő Armin főkapitánynak adta ki.

*** Az állathullák feldolgozása.** A Digestor alkalmazását sok városban elfogadták az állathullák feldolgozásánál. A város már régebben tárgyalt ez ügyben a feltalálóval, azonban akkor megállapodásra nem tudtak jutni. Most a találmány egy részvénytársaság tulajdo-

nába ment át s a társaság ismét fölujtja a tárgyalásokat. Tegnap ez ügyben átiratot intézett a részvénytársaság a városhoz s kérte a Digestor alkalmazását. Tekintve a jelenlegi állathullák égető kemence állapotát, valószínűleg alkalmazást fog nyerni a találmány.

*** Vasár- és ünnepnap munkaszünet a megyén.** Biharvármegye ügyviteli szabályrendelete szerint munkaszünet csakis Karácsony, Húsvét és Pünkösd elsőnapjain valamint minden vasárnap van. A többi ünnepnapokon azonban rendes munkaidő van, melyet a legutóbbi időben szigorúan megtartanak a vármegyén. E szigor annyira ment legutóbb is, hogy újév napján a hivatalnokok reggel fél nyolc órától délután félkét óráig voltak kötelesek dolgozni s délután az inspekciós rendes hivatalos órát kellett tartani. A vasárnapi munkaszünet megtartását magának a vármegyének, mint hatóságnak kötelessége ellenőrizni a vidéken, helyben pedig a rendőrségnek és ez a hatóság, a vármegye nem tart vasárnapi munkaszünetet. Ezen pedig egy kis jóakarattal lehetne segíteni. A kezelőszemélyzet most kérelemmel járul a márciusi közgyűlés elé, hogy a hivatalos munkaszüneteket állapítsa meg a törvényhatóság, mert jelenleg az ügyviteli szabály erről nem intézkedett. A kérelmet a főjegyző fogja referálni a márciusi közgyűlésen.

*** Új bírósági joggyakornokok.** A nagyvárad kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe dr. Petrás Lajos egri lakos ügyvédjelöltet, Novák Béla kolozsvári kir. törvényszéki díjtalan joggyakornokot és Mező Sándor debreceni lakos végzett joghallgatót díjas joggyakornokokká nevezte ki, a két utóbbit ideiglenes minőségben.

*** Rákóczi emlékkápolna.** Budapest székesfőváros katolikus társadalmát rendkívül hazafias terv foglalkoztatja, melynek megvalósulása hosszú időn át hirdetné azon igazságot, hogy a mai anyagi, önző gondolkozású világban is vannak aldozatkész, nemesen érző lelkek, és e terv: II. Rákóczi Ferenc, a nagy fejedelem emlékének kápolnát építeni. Nagy bizottság alakult a terv kivitelére, melynek élén dr. Kohl Medárd püspök, báró Forster Gyuláné és Farkas Edit, a Katolikus Növendő Egyesület lelkes vezetője áll és országos gyűjtést indítottak a kápolna költségeinek előteremtésére. E cél érdekében most a nagybizottság felhívással fordult a katolikus nagyközönséghez és a katolikus sajtó is melegen támogatja a szép tervet. A díszes kápolnát a nagy fejedelem emlékére a főváros jobbparti részén, a II. kerületi Marczibányi-tér közelében kívánja felépíteni a bizottság.

*** A főutcai aszfalt felülvizsgálata.** A szépeszeti és közlekedési szakbizottság tagjait tisztelettel felkérem, miszerint folyó évi március hó 2-án d. u. 3 órakor a Városház bizottsági termében tartandó ülésen, tekintettel a tárgy fontosságára, teljes számmal megjelenni sziveskedjenek. Tárgy: A Fő-utcan, Bémertéren és Szt.-János-utcan teljesített aszfalt burkolati munkálaton mutatkozó hiányok helyszíni megvizsgálása és megállapítása. Nagyvár d, 1907. február hó 26 án. Komlóssy József, biz. elnök.

*** Rakovszky-Méray párbaj.** Ismeretes, hogy Rakovszky a Ház folyosóján Méray-Horváth Károlyt himnemű Schönbergernek nevezte. Méray ezért provokálta Rakovszky Istvánt és a segédek kardpárbajban állapodtak meg. A párbaj tegnap délelőtt 11 órakor folyt le Rákossy vívótermében. A felek ötször csaptak össze és Méray-Horváth balvállán, balkönyökén és homlokán sérült meg

könnyebben. Rakovszky sértetlen maradt. Tudósítónk megjegyzi, hogy Méray-Horváth balkezű vivó.

*** Helyőrségi tiszt Kaszinó hangversenye.** A helybeli katonai tudományos és kaszinó egyesület f. évi márc. hó 9 én a Kereskedelmi Csarnokban táncdal egybekötött hangversenyt rendez. Kezdeté este 8 órakor. A f. évi táncestélyekre már kibocsájtva volt meghívók e hangversenyre is érvényesek.

*** Harc az alkoholizmus ellen.** Az igazi és tudatos népmentésnek újabb dokumentuma a háromszékmegyei Gelence nagyközség képviselőtestületének László Imre bíró indítványára egyhangulag elfogadott az az okos határozata, mely szerint az iszákosság leküzdésére a korcsmáknak vasár- és ünnepnapon való zárva tartását elrendelte. Ebben az okos és dicséretes népmentésben a kezdés dicsősége Biharvármegyei illeti. Még az elmúlt évben Tamásda község képviselőtestülete hozott az országban először ily értelmű határozatot, az idén pedig február hó elején Bors község határozott ugyanily ártelemben. A borsi határozattal a vármegye márciusi tavaszi közgyűlésén fog foglalkozni. Sajnos azonban, hogy a belügyminiszter a tamásdai határozatot a zsidó korcsmárosok felebbezésére megsemmisített és felő, hogy a borsi és gelencei határozatok is majd erre a sorsra jutnak. Pedig-pedig ha végrehajthatnák az apák határozatát, de sok áldása volna annak a fiukra és unokákra.

*** A házadó reform és a progresszív adó.** A pénz és gazdaságügyi szakbizottság f. évi március hó 1-én pénteken délután 4 órakor tartandó ülésének tárgysorozata: 1. Lukács Ödön tanácsnak javaslata a házadó törvény mikénti módosítása valamint az 1896. évi XXIII. törvénycikk hatályának mily módon leendő meghosszabbítása tárgyában. 2. Ugyanannak javaslata a progresszív adózás tárgyában. 3. A nagyvárad alkoholelles munkásegysület 200 korona segély megszavazása iránti kérelme. 4. A nagyvárad vendéglősök, szállodások és kávékák gőzmosóda és szikvizgyár r. t. kérvénye városi adómentesség tárgyában.

*** A legnagyobb takarmányrépa termések.** Elmultak azok az idők, amikor a gazda már azzal is meg volt elégedve, ha csak nagy mennyiségben termelt takarmányrépát. Ma már a legkisebb gazda is tudja, hogy nem abban áll a répa értéke, ha telerakja a jószágoknak a beleit, hanem arra kell a főszólyt helyezni, hogy mekkora tápértéke van a répának. Hogy nagy tápértékkel bíró répát nyerhessünk, szükséges, hogy az anyarépa (magrépa) legalább 48 kiló súlyúak és tápértékükre nézve a legjobbosabb módon egyenként vegyileg megvizsgálva legyenek. Jelenleg nem létezik más cég a budapesti Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésén kívül, mely ily nagy gondot természetesen répa magot hozni forgalomba. Ezen répa mag e mellett még impregnálva is van, miáltal sokkal gyorsabban kel ki és a rovaroknak is ellentáll. Ajánlatos tehát, hogy csak Mauthner-féle impregnált csillagjegyű répa magot vessünk, a csekély árkülönbözet százszorosán megtérül a biztos és nagy termés révén.

*** Tisztelegj!** Tegnap délután óriási népcsofódület támadt egy katonai tisztelgés elmulasztása miatt Nagykörös-utcan, Mégend János gyulai kereskedő ezeltől 5 nappal vonult be a huszárezredhez tényleges szolgálatteleire. Mégend családós ember s a bevonulás nagyon elszomorította. Tegnap délután a huszár a Kishidon ment keresztül s nagy busulásában nem vette észre, hogy vele szembe egy 37-ik ezredbeli Páska Dezeter nevű káplár közelg. A huszár elment a káplár mellett anélkül, hogy tisztelgett volna. Páska a két fehér csillag dicső tulajdonosa az

ő felsőbbségének megsértését látta a tisztelgés elmulasztásában, s a tovább igyekvő közhuszárt megállította:

- Miért nem tiszteleg maga?
- Hányadik századból való maga?
- A harmadikból — mondta a káplár.
- No hát én meg az elsőből, de meg

öregebb is vagyok mint maga. Hanem elnézheti nekem ezt a mulasztásomat, hiszen látja, hogy mennyire le vagyok verve.

A káplár nem elégedett meg ennyivel, hanem be akarta kísérni a huszárt az ezredéhez. A huszár vonakodott, mikor Páska megtogta a kezét, hogy bevigye. Megéind kitépve magát a káplár kezéből futásnak eredt Nagyteleki-utca felé. A káplár állítása szerint a huszár öt mellbe vágta. A futó huszárt Zsoldos Mihály rendőr segítségével elfogták s a rendőrségre kísérték. A káplár állítólag megütötte a huszárt, aki az ütést vissza ütötte. Az esetben szemtanúja nem volt, mert csak akkor lettek figyelmesek az emberek, mikor a huszár futásnak eredt. A katonai bíróság csak a két ember vallomása alapján hozhatja meg ítéletét, mely ha a káplár vallomásának ad igazat, szigor büntetés lesz Megendré.

*** Puskapor robbanás egy hadiszergyárban.** Bécsújhelyből jelentik: A hadiszergyár kémiai laboratóriumában kísérletet tettek különféle puskapor keverékekkel. E közben nagy puskaporkészlet felrobbant és egy ott dolgozó hadnagyot veszedelmesen megsértett. A hadnagyot a bécsi helyőrségi kórházba szállították.

A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál- és esküvői meghívók, ugyancsak mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.

x A csemegezőlő mivélés: kétségen kívül az a földművelési ág, mely a legkisebb területen nemcsak legdusabb termést hoz, hanem pompás gyümölcseivel oly élvezetet is nyújt, amelyhez hasonló más mivélési ág még megközelítőleg sem képes nyújtani. Ugy a szőlőskertekben, a házikertben, mint az udvarban, mindenütt találunk a csemegezőlő mivélésére alkalmas helyet, sőt még ott is, ahol a bortermelés csak csekély, vagy éppen semmi eredményt sem ígér, mert a csemegezőlőfajok között oly dúsz választékban találunk koránérő fajokat, hogy még azokon a bortermelésre teljesen alkalmatlan helyeken is, a fajok helyes megválasztásánál jó eredménnyel lehet nemes szőlőt nevelni.

A városok közelében ajánlatos nemcsak kisebb helyeket, hanem nagyobb területeket nemes csemegezőlővel beültetni, mert egy ily ültetvény hasonlíthatatlanul jobban fizeti ki magát, mint borfajokkal beültetett terület. A csemegezőlők már magukban véve is szebbek és nedvűsabbak, mint a borszőlők, s a fajok helyes megválasztásánál még ott is kitűnően tenyésznek és megérnek, ahol a borszőlő nem találja meg a kifejlődéséhez szükséges elegendő meleget — tehát ahol a bortermelés a bekövetkező rossz eredmény miatt már nem fizeti ki magát.

Legcélszerűbb egy oly szőlőtelephez fordulni, melynek jó hírneve már évek óta ismeretes, mely terjedelmes ültetvényei és a finom és legfinomabb csemegefajok dúsz választéka folytán mindenkinek kívánságát teljesen kielégíteni képes.

Mi tisztelt olvasóinknak szolgálatot vélünk tenni, ha az országban már mindenütt híresnek ismert Küküllőmenti Első Szőlőültetvénytelepre, tulajdonos Caspari Frigyes, Medgyes, Nagyköllömegye, hívjuk fel b. figyelmét, mely szőlőtelep azokat is jól és lelkiismeretesen szolgálja ki, akik a szőlőfajok ismeretében semmi tapasztalattal nem bírnak; a cég jó hírneve szavatol arról, hogy általa mindenki teljes megelégedésére lesz kiszolgálva.

IRODALOM.

Népnevelési Közlöny. Gazdag tartalommal jelent meg újra a Népnevelési Közlöny 12-ik száma. Bevezetőül Sátrány Lajos ír »Az iskola és közegészség«-ről. Dr H. L. né »A divatos sexualizmus«-ról cseveg rendkívül szellemesen. A tárca rovatban Kovács Lajos poétikus »Kuruc látogatása« Szabolcska »A nő hivatása« című meleg költeménye és Vaday József erkölcsi analog csevegése gyönyörködtetik az olvasót. A krónika értesít a tanítók fizetéséről, a svájci népoktatásról, a féláru vasuti-jegyről és sok más pädagógiai vonatkozású kérdéssről. Az egyesületi élet, Mozaik és Szerkesztői üzenetek rovata a lap élénkséget csak előmozdítják.

TÁVIRATOK.

Királyunk közbenjárása.

Budapest, február 28. (Saját tud. táv.) Rómából jelentik táviratilag: Vatikáni körökben biztosra veszik, hogy Ferenc József király személyesen közbe fog járni a párisi nunciatura levéltárának lefoglalása miatt felmerült diplomáciai kérdésben.

Munka megszüntetése vagonhiány miatt.

Szeged, február 28. Az itteni Backmalom megszüntette a munkát és kétszázhetven munkását bizonytalan időre elbocsátotta. A kenyérüket vesztett munkások, akik kétségbe vannak esve, holnap gyűlést tartanak.

A »Berlin« katasztrófája.

Budapest, február 28. (Saját tud. táv.) Berlinből jelentik: Ma délelőtt buvárok megvizsgálták a Berlin gőzösnek viz alá merült roncsait. A buvárok több holttestet és különféle értéktárgyakat találtak a tenger fenekén. Holnap újra meg fogják kísérni a hajó kiemelését és ha ez lehetetlen volna, felfogják robbantani az összes hajórészeket.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Péntek: A harang.
Szombat: Kék asszony.
Vasárnap: A harang.

A harang.

Az alkotó tehetség talál egy porszemet és abból tündérkastélyt épít; a mesterember talál egy drágakövet és porba ejti s koldus marad mellette.

»A harang« színmű szerzője, Pásztor Árpád sem több, mint egy szerény igényű mesterember. Követve az újabb zsurnalista írók példáját, nem önmagában keresett témát, hanem kölcsönkért a francia irodalom kincstárából. Véletlenül drágakőre akadt, a Harang témájára, azt rögtön felvette — és el is ejtette.

Mert ahogy a Pásztor Árpád színműve ki van dolgozva, az egyszerűen elejtése a pompás mesének, a legendás bűbáj himporán k nagyrészt letörlése, egy novella kinyújtóztatása 3 felvonásra. Az egyes alakok többnyire a való életnek meg nem felelők.

A parasztok kölcsön vannak kérve ócska népszínművekből, maga a főhős, Benedek pedig aranymisés becsületes öreg plébános létére egyszerre csak a Huszadik Század bolondgombáit találja fel; egy fiatal paptársának azt tanácsolja, hogy a theológián eleget forgatta a Szentírást, most tegye félre ezt az ócska könyvet, olvasson az élet könyvéből, mert a bibliát ezer éve csinálták, az élet pedig ma van stb. Legjobb alak a Zsófi néni, a gazdasszony — no mert ez Blaha Lujza részére íródott.

Pásztor Árpád elfelejtette, hogy a legenda nem riport. Lélek nélkül irt olyan darabot, amelynek a lélekhez kellene szólnia; mondva-csinált hangulatokkal, erőltetett áhitattal pedig értékes művet még a legjobb forrásból merített témára sem lehet építeni.

A budapesti reklámkürtök hangja ezuttal tücsökciripelést vitt világgá.

Az itteni előadás jobb volt a darabnál. Krasznai Benedekje csupa megindító komolyság, szívből fakadó jóság, nemes egyszerűség. Pogány Janka a gazdasszony szerepét játszotta jóízű realizmussal. Toronyi Gyula ugyan eleinte állandóan éppen egy félhanggal mélyebben énekelt a kíséretnél, de egyébként Haraszi Micivel együtt kis szerepeiket elég jól dolgozták ki.

Bérczi jó bírő volt, Szarvasi pedig a vén dubaj parasztot alakította pár vonással igen jellemzően. Hajnal nótáriusa is sikerült. Ellenben a kóristák parasztjai olyan esetben figurák voltak, amilyenek igazán csak a budapesti kávéházak füstjében lehet elképzelni a magyar parasztot.

Az igyekvés nem sokat lendített a darabon. Valljuk meg: a remek téma dacára a gyenge feldolgozás megbukott.

KÖZGAZDASÁG.

Halastó Ámosdon. A halastavak létesítése tárgyában indított általános mozgalom a megye területén Ámosdon fog legközelebb megvalósulni. Ámosdrol ugyan tegnap Bálint József és Ehrenfeld Hermann kérelmet adtak be az alispánhoz, hogy részükre egy általuk létesítendő halastó szükséges műszaki tervezetét a földművelésügyi miniszter díjtalanul készíttesse el. A halastó az úgynevezett »Kék-kálló« vizéből lenne táplálva s a község földrajzi fekvését tekintve központja lévén mintegy 50 községnek, igen alkalmasnak látszik.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, február 28.

Buza április	—	—	14.92	—	14.96
Rozs április	—	—	13.58	—	13.60
Tengeri május 1907	—	—	1630	—	10.40
Repeze aug.-ra	—	—	26.50	—	26.70
Zab ápr.-ra	—	—	15.00	—	92.78

Értéktözsde.

Budapest, február 28.

Oszták hitelrészvény	—	—	678	—
Magyar hitelrészvény	—	—	796	—
Leszámitoló bank	—	—	506	—
Rimamurányi	—	—	525	—

Osztrák-m. állam vasutirésztvény 670.—
Közüti vasut — — — — — 594.—

Hivatalos árfolyamok.

Budapesti áru- és értéktőzsze 1907 február 28-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	114.—
Magyar koronajárdék 4%	—	—	95.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	—	—	84.60
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	95.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	96.—	—	—
Magyar gyermekjegy-kölcsön	—	—	202.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	—	—	151.50
Osztrák járdék ezüstben	—	—	99.20
Osztrák járdék papírban	—	—	100.25
Osztrák korona járdék	—	—	117.30
Osztrák járdék aranyban	—	—	99.30
1860. oszt. államsorsjegyek	—	—	155.—
Osztrák-magyar bankrésztvény	—	—	157.—
Magyar hitelbank résztvény	—	—	17.65
Városi villamosvasut	—	—	836.50
Osztrák hitelbank intézeti résztvény	—	—	686.—
20 frankos frankos (Napolendor)	—	—	687.75
Osztrák-magyar államvasuti résztvény	—	—	19.80
Német birodalmi márka	—	—	117.52
London vista	—	—	24107
Páris vista a	—	—	95.45
20 márkás arany	—	—	23.48

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1907. február 25. napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 1-ső	13.60	13.40	Kétszeres
buza 11.20	11.—	10.80	Rozs 11.20
10.80	Árpa 12.40	12.20	Zab 14.—
13.80, 13.60	Tengeri 9.40	9.20	9.— Borsó 30
Lencse 36.—	Bab 18.—	Köleskása 36.—	Burgonya
6.—	100 kiló lángliszt 26.—	Zsemlyelisz 24.80	
Fehérkenyér 24.20	Barnakenyér 21.—		
Széna fuvarral 5.80	Szalma fuvarral 1.20	Só	
zott szalonna 156.—	Zsup-szalma —14.	Alom-	
szalma 10.—	1 köbméter bükfa 8.—	Tölgyfa	
—8. Cserfa 8.—	1 kiló marhabús I. o. 1.44,	kila	
marhabús II. o. 1.36	kiló marhabús III. o. 1.28		
1 liter 6-bor 1.—	1 liter uj-bor 80.—	liter pálinka	
—72, 1 liter szilvapálinka 1.60,	1 liter szesz 2.—		
1 m. kőszó 21.80,	1 mm. nyers faggyu 80.—		
5 m m. olvaszt. faggyu 96	—1 mm. szappan 52.—		
1 mm birka gyapju —	1 m m. magyar gyapju		
1 mm. —, hlt. -bor 64.—	1 hlt. ujbor 38		
1 m. m. mész 1.80	1 mm kemény faszén		
1 mm. puha faszén 3.1	— hlt. kendermag		
—1 hlt. köles —	1 hlt. repce —		
hlt. dió 38	—1 hlt. mogyoró —	1 hlt	
aszalt szilva 76.—	1 kg savanyu káposzta 20		
1 kg szalonna nyers 1.44	1 kg sertéshús 1.44		
1 kg vereshagyma 14.—	1 kg foghagy ma —	40	
1 kg bors 2.20	1 kg paprika 4.50	1 kg barna	
kenyér 18.—	Egy liter kőolaj —	44	

Marha ártáblázat 1907. évi. febr. 25—26

1 pár I-ső rendű jármos ökör	760—950	korona
1 pár II-od rendű jármos ökör	640—840	korona.
1 pár III-ad rendű jármos ökör	580—700	korona.
1 drb fejős tehén	260—500	kor., 1 drb vágó ökör
300—480 kor.	1 drb. vágó tehén	250—400 ökör
1 drb veres borju	42—60	kor. 1 drb. fél éves
borju 75—100 kor.,	1 drb egy éves borju	80—190
kor., 1 drb két éves borju	100—250	korona. 1 drb
hízott sertés 126—130	kor., pár fél éves sertés	40—62
kor., 1 pár egy éves sertés	75—92	kor., 1 pár
két éves sertés 140—200	korona. 1 drb	
igás ló 170—200	korona. 1 pár ökörbőr	80—100
gor., 1 pár tehénbőr	60—80	kor. 1 pár borjubőr
10—12 kor., 1 pár ló bőr	30—36,	korona.

Forgalmi kimutatás 1907 febr. 25—26

Tiszta buza körülbelül	500 htl	Kétszeres buza
100 hlt Rozs	150 hlt Árpa	70 hlt Zab 90
hlt Tengeri 160 hlt	burgonya 30 hlt.	

Lásbasjóságok Hízott sertés mintegy 144 félhízott 255 drb 2 évesől feljebb 300 drb 1 éves től feljebb 262 Süldő 248 drb malacz 164 drb. Vágó marha 112 drb Jármos ökör 263 drb Fejős tehén 380 drb borju 125 drb bivaly 12 drb juh és kecske 56 drb Ló 758 darab

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnügyi regény. —

64.

Irta: Fergus Hume.

— Angolból. —

— Itt az a gentleman, aki a cheque dolgában kérdezősködik, — mondta az ügyvéd-ség.

— Köszönöm, barátom, — felelte Calton; — ön most már elmehet.

Az ügyvéd-ség köszönt és kiment, Moreland pedig leült Caltonnal szemben, háttal az ajtónak, amit Kilsip észrevevén, szép lassan oda sétált az ajtóhoz s ügyesen, észrevétlenül bezárta.

— Velem óhajt beszélni? — kérdezte Calton.

— Igen, uram, — felelte Moreland, kissé kényelmetlenül; — de jobb szeretném, ha négy szem közt...

— Oh, ezek az urak itt mind barátaim és...

— Lehet, hogy önnek barátai, — felelte Moreland ingerülten, — de nekem nem azok. Ezért kérem, fogadjon négy szem között.

— De hisz ön is ismeri őket, — mondta Calton hidegen. — Például ott van Fitzgerald.

— Fitzgerald?! — hörögte rekadten Moreland, mert eddig nem ismerte meg Briant, aki háttal állt feléje az ablaknál. — Fitzgerald?!...

— Ismeri ezt a köpönyeget? — szólt most Kilsip hirtelen, s elébe tartotta a Whyte kopott megviselt felső kabátját.

— Miféle tréfa ez? — kiáltott föl Moreland halászáppadtan.

— Oh, nem tréfa, — felelte a detektiv hidegen; — sőt nagyon komoly dolog, mert ön Oliver Whytenek gyilkosa!

Moreland fölugrott s lihegve nézett körül, mint a törbe esett vad... Sehonnán menekülés! hacsak... Vad kiáltással rárohant a detektivre, torkon ragadta s a következő pillanatban mind a ketten ott fetrengtek a földön. A küzdelem azonban nem sokáig tartott; a detektiv maga alá gyűrte Morelandot, rátérdelt a mellére, a vaspertet ráhuzta csuklóira s aztán föleresztette a lihegő embert.

— Ah, ezt megfizettetem még! — hörögte fogcsikorgatva. — Nem tudnak rám bizonyítani semmit!

— Sőt mindent! — felelte Calton; — itt van Frettlby önvallomása; ebből tudjuk, hogy ön saját maga elismerte előtte a gyilkosságot.

— Es Whyte felső kabátja, meg a kloroformos üveg? — kérdezte Kilsip diadalmasan. — Minden tagadás hiábavaló!

— Akkor hát mindegy, — felelte Moreland vállat vonva. — Ugyis ólomsúlylyal nehezett rám ez a bűn; jobb, hogyha egyszer s mindenkorra megszabadulok tőle.

— E szerint hát beismeri, hogy ön ölte meg Whytet? — kérdezte Calton.

— Minek tagadnám, mikor úgy se használna? — mondta Moreland cinikusan. — Megölttem, de Whyte maga volt az oka. Eszembe se jutott, hogy megöljem; én csak azt a házasságlevelet akartam elvenni tőle, amelyért tudtam, hogy jó pénzt kaphatok Frettlbytől. De Whyte ellenkezett és dulakodni kezdett velem a kocsiában. Ekkor, mivel a kloroform Whyte zsebében volt, megáztattam vele a zsebkendőt és el akartam kábitani Whytet... Arra azonban nem is gondoltam, hogy meghal... De mind egy; sorsánál erősebb senki sem lehet: önök győztek, én pedig elbuktam. Most pedig menjünk.

Kilsip levezette és kocsiába ültette Morelandot, aki szó nélkül követte a detektivet. Chinston utánuk nézett az ablakból s megfordulva, azt kérdezte Caltontól:

— Mit gondol, mi vége lesz ennek az esetnek?

— Csak egy vége lehet — felelte Calton szárazon; — fölakasztják Morelandot.

— Nem hiszem, — csóválta a fejét Chinston, — az ilyen cinikus ember könnyen öngyilkos lesz, ha elbukik.

(Vége köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Özv. Dr. Deákné

Fog műtermében

Lakik: **Nagyvárad Szilágyi-Dezső u. 18.**

A legjobb amerikai porcellánból készít

fogakat,

végez minden e szakmába vágó műveletet.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3.4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképző-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **nerst-lámpák és osmium-lámpák** gyertyánként 1.5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák cseréjét, hozzávat szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Szőlő
oltvá-
nyokat.

a legnemesebb csemege fajokban
szállít, fajtisztaságot jót állva, a legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

**Küküllőmenti
első szőlőoltvány telep**

tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes 33.
(Nagyküküllő megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéből érkezett **elismerő levelek**, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának **fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.**

Baros u. 60. sz. a. volt Mandel féle házban)

4 szoba,

fürdő szoba s hozzá tartozó mellékhelyiségből álló lakás **1907. január 1-től kiadó.**
Értekezhetni a: *Polgári takarékpénztárnál, Kossuth u. 4 sz.*

HIRDETESEK

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Meghívás.

A *Nagyvárad* Hírelbank Részvénytársaság 1907. évi február hó 28 án délelőtt 11 órakor az intézet helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, a melyre a t. című részvényeseit tisztelettel meghívja az igazgatóság.

Aközgyűlés tárgyai:

1 Az alapszabályok 2-ik § ának módosi-

tása s illetve a részvénytőke leszállítása feletti határozathozatal.

2. Egy igazgatósági tag választása 3 évre.

Jegyzet. Az alapszabályok 37. §. értelmében minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg részvényeit a társaság pénztárába, vagy más, a társaság igazgatósága által a hirdetményben megjelölt pénzügyi intézménybe letenni, hol az öt éltől szavazat számát elöljáró és belépti jegyül is szolgáló térítvényvel láttatik el, ugyanez áll a meghatalmazottakra is.

MAGYAR BANK Részv.-társaság NAGYVÁRADON.

Alapszabályaink 10 §-a értelmében ezennel felhívjuk t. részvényeseinket hogy az esedékes részleteket pénztárunknál befizetni sziveskedjenek.
Nagyvárad, 1907. február hó 14-én.

Magyar Bank igazgatósága

Kivonat az alapszabályokból.

10. §.

A részvények árösszege a jegyzésnél kifizetett 10 %on felül a következő részletekben fizetendő:

a) Az alakuló közgyűléstől számított tíz napalatt 20%, azaz részvényenként 40 korona.

b) A többi 10% 1907. évi február hó 5-től kezdődőleg minden hó 5-ik napján esedékes havi 10%os, azaz részvényenként 20 koronányi részletben.

A fizetések mindenkor Nagyváradon a részvénytársaság üzlethelyiségében teljesítendő.

Az esedékes részletek befizetésével késlekedő részvényjegyzőkkel szemben az esedékesség után 8 nap leteltével jogositva van a részvénytársaság a késedelmes részvényjegyzők által jegyzett részvényeket bíróság avagy közjegyző közbenjárta nélkül magánaton értékesíteni, mely esetben a befolyandó vételárból 6% késedelmi kamat és a 9-ik §-ban meghatározott átruházási díj és illeték levonása után megmaradó összegre a részvényjegyző igényt tarthat, de csak az esetben, ha annak felvétele végett a fizetési határidő lejártától számítandó egy éven belül jelentkezik, különben ez a maradvány a részvénytársaság tartalékalapjához csatolatik.

Ez a rendelkezés nem érinti a részvénytársaság azon jogát, hogy a fenti eljárás mellőzésével a részvényjegyzőkön az esedékes részleteket 6% késedelmi kamattal együtt örvényes uton behajthassa.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár.” Moskovits Farkas és Társa

Ajánlja elsőrendű

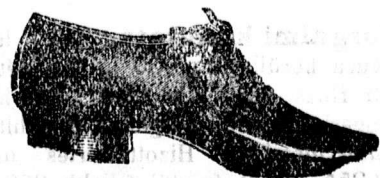
kézimunka-rendszerrel készített legjobb és legtartósabb készítményeit.

Eredeti szabott gyári árak.

Különösen ajánljuk az amerikai formában és kivitelben készített férfi és fiú cipőket, melyek a legtartósabbak.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.